

Posudek školitele na diplomovou práci Bc. Martiny Nacházelové **Epigamní projevy samců čejky chocholaté: variabilita vizuálních atributů toku a vztahy s dalšími reprodukčními ukazateli**

Diplomantka se vydala náročnou cestou sběru observačních dat ve volné přírodě, přičemž volně navázala na svou práci bakalářskou. Tím využila již dříve nabytých teoretických poznatků z literatury na téma výběru reprodukčního partnera u ptáků.

Čejky byly zkoumány v týmové spolupráci v rámci širšího ekologicko-ochranářského výzkumného projektu na rozsáhlém území Českobudějovicka. Práce diplomantky vyžadovala značné soustředění sil a uváženou logistiku již od počátku hnízdní sezóny. Úkolem Martiny bylo detailně a velmi záhy, tedy v době vrcholného toku čejek, zmapovat výskyt co největšího počtu samců na vybraných lokalitách, kde následně probíhalo hledání hnízd a jejich měření, odchyty samic na hnízdech a další aktivity. Část společně sebraných dat pak mohla užitečně využít i ve své práci. Její výhradní doménou však bylo sledování toku samců – od pečlivých nahrávek jejich pozoruhodných letů přes seřídění a úpravu videosekvencí až po zdoluhavou analýzu vytříbeného materiálu. Ta zahrnovala definování a rozbor jednotlivých fází vzdušného toku, popis jejich variability, vyhodnocení repeatability u samců natočených opakovaně a následně analýzu vztahů mezi atributy toku a úspěšností samců při získávání partnerek pro svá obhajovaná teritoria.

Bylo přitom potřeba vyřešit řadu metodických problémů, které vyplývaly z podstaty řešeného úkolu. Bylo nutno se popasovat s nepřesnostmi při měření vzdáleností podle videonahrávek, stejně jako s individuální identifikací samců, kteří nemohli být odchyťováni a značeni (jednak kvůli obtížnosti odchyty samotného a dále kvůli riziku disturbancí, jež mohly ovlivnit chování ptáků případně vést i k opuštění lokality). To vše vyžadovalo značnou dávku nápaditosti, trpělivosti, schopnosti improvizace a operativního jednání, tedy obecně fištrónu při práci v terénu. Lze dokonce říci, že prakticky celý první rok terénních prací byl zasvěcen vyladování těchto problémů, aby teprve ve druhém roce mohla být práce plně realizována.

Dlouhé hodiny strávené natáčením v polích, kontrolou kvality nahrávek a následným zpracováním videosekvencí byly nakonec zúročeny v poctivém vzorku 24 samců, kteří mohli být spolehlivě využiti při analýze, jež přinesla zajímavé výsledky s publikačním potenciálem přinejmenším jako dobrá pilotní studie. Dlužno dodat, že nad rámec předložených výsledků se Martině se podařilo shromáždit i pěkný set audiozáznamů, které však pro náročnost analýzy videosekvencí již nestačila vyhodnotit a zařadit do diplomové práce.

V průběhu přípravy DP až do jejích finálních úprav Martina průběžně a poctivě konzultovala své nápady a postup prací. Původně velmi obsáhlou úvodní rešerši jsem doporučil podstatně krátit, přesto se domnívám, že mohla být ještě poněkud kratší a hutnější, zejména ve své úvodní části zaměřené na rodičovskou péči a okolnosti ohrožující hnízda, které nebyly úplně meritem studie. Snahu co nejpečlivěji popsat všechny fáze toku přisuzuji nutkové potřebě zúročit a sdělit všechny nabyté zkušenosti během mnoha hodin přímých pozorování, i když tato popisná část působí poněkud rozvlekleji. Naopak velmi oceňuji pečlivý rozbor fenoménu svatebních letů, což jistě

dopomohlo i k propracovanému rozdělení jednotlivých fází toku a nakonec i smysluplné interpretaci výsledků s logickým závěrem o signalizační funkci nejnáročnější fáze toku jako ukazateli kvalit samce a potažmo úzkém vztahu mezi tímto ukazatelem a rozhodováním samic při výběru hnízdiště.

Práce má logickou strukturu, je čtivá a se všemi požadovanými náležitostmi. Za milý bonus považuji doprovodné ilustrace z dílny samotné autorky, která je zdatnou ilustrátorkou, a to nejen na poli objektů z ptačí říše. Další kritické hodnocení předložené práce ponechávám na oponentovi/oponentce.

Závěrem. Z mých výše uvedených konstatování je zřejmé, že s předloženou diplomovou prací jsem jako školitel velmi spokojen. Martina ve všech ohledech prokázala schopnost odvést odpovídající výkon. Splnila předsevzaté cíle a jasně doložila svou erudici. Z odborného hlediska posunula naše povědomí o signalizačním významu toku samců u kulíkovitých bahňáků. Diplomovou práci Martiny Nacházelové jednoznačně doporučuji k obhajobě a velmi kladně hodnotím (výborně).

V Praze 27.5. 2016

Miroslav Šálek